אמאי קא סמכת להאי שטרא האי שטרא חספא בעלמא הוא. תימה דליהמניה במינו דלי בעי אמר שטרא מעליא הוא ותירץ ר"י בר' מרדכי דלא אמרי' מינו להוליא ממון (כ) ומה שהוא מוחזק בקרקע אינו כלום דקרקע בחזקת בעליה קיימת כיון שאין לו שטר ולא חזקה אלא כדברים בעלמא שאומר שטרא מעליא הוה לי ואירכם ולא אמרי' מינו אלא להחזיק ממון שיכול לפטור עצמו ע"י מינו לי כמי שאם יש לו שטר לו חזקה וזה בא לפסול ראייתו לו זה יכול לקיימו ע"י מינו כמו קמי דידי זבנה מיך מינו דלי בעי אמר מיך זבינתיה ואכלתיה שני חזקה ואין גרלה לר"י מדלא מפרש טענת הכי בהדיא משמע דלאו משום הכי הוא וגרלה לר"י דטענת דרב יוסף דלא אמרי' מינו הכא כיון דלית ליה הכא מינו אלא"כ שקר תחלה שהוצרך לשקר תחלה ולומר והא שטרא מ"מ משום הכי לא אמרי' הכא מינו משום דהוי מחר וטוען דמעיקרא טען והא שטרא ועתה חוזר ומודה דחספא בעלמא הוא אלא שטרא מעליא הוה לי*:

והלכתא כוותי' דרבה בארעא.

רבינו שמואל פירש דמספקא ליה כמאן הלכתא ואריך לדחוק ולפרש ולחלק בין ספיקא דאמרי ואמרי לספיקא דדינא דהא דלא אוקמה בחזקת מרה קמא כמו בנכסי דבר שטיא דאמרי' (כתובות דף כ.) אוקי תרי בהדי תרי ואוקי נכסי בחזקת בר שטיא אתם הוו תרי ואמרי כמאן דליתנהו דמי ואוקמי' אלרעא בחזקת מרה קמא אבל הכא דמספקא לן דינא כמאן אתם לא שייך כולי האי לאימר אוקמה אחזקת מרה קמא ונוליא מיד המוחזק ודוחק הוא ושוד דהלכתא משמע לגמרי פוסק כרבה ולא מספק אפי' עבד כרב יוסף בדיעבד לא עבד וגרלה לר"י דהיינו טעמא דהלכתא בארעא כרבה ולרב יוסף בזוזי אבל אמר דאמרי' מינו לאוקמי ממונא ואינו לן לאוקמי אלרעא בחזקת מרה דקיימא אתם ובהכותב (כתובות דף פה.וסס) דאמר מינו דיכלי לאימר לא היו דברים מעולם יכלי לאימר הני סיטרלי ניהו אף על גב דמינו להוליא לא אמרינן שאני אתם דאיכא שטרא

נפק עליה קלא דקא אכיל אלרעא דיתמי. פירוש יצא הקול שהוא של יתומים אבל אין לפרש דיצא הקול דמתחלה היה של אביהם אבל עכשיו לא היו יודעין דל"כ הוה מלי למימר לקוחה היא בידי: אמר

אמר ליה "שטרא זייפא הוא", נחין לחיש ליה לרבה "אין שטרא זייפא הוא מידו שטרא מעליא הוה לי ואירכם ואמינא אינקיט האי בידאי כל דהו" אמר רבה א) "מה לו לשקר אי בעי אמר (ל) (ליה) "שטרא מעליא הוא" אמר ליה רב יוסף אמאי (ג) סמכת, אהאי שטרא, האי שטרא-חספא בעלמא הוא! דאמר (ג) לחבריה "הב לי מאה זוזי דמסיקנא בך והא שטרא" א"ל "שטרא זייפא הוא" נחין לחיש ליה לרבה "אין שטרא זייפא" (ד) מידו שטרא מעליא הוה לי ואירכם ואמינא אינקיט האי בידאי כל דהו" אמר רבה מה לו לשקר אי בעי אמר ליה "שטרא מעליא הוא" א"ל רב יוסף אמאי קא סמכת, אהאי שטרא, האי שטרא-חספא בעלמא הוא! אמר רב אידי בר אבין הלכתא כוותיה דרבה בארעא והלכתא כוותיה דרב יוסף בזוזי: הלכתא כרבה בארעא דהיכא דקיימא ארעא תיקום והלכתא כוותיה דרב יוסף בזוזי דהיכא דקיימי זוזי לוקמי: והוא ערבא דאמר ליה ללוה הב לי מאה זוזי דפרעתי למלוה עילוך והא שטרא" אמר ליה "לאו פרעתיך? אמר" (ה) "לאו הדרת שקלתינהו מינאי", שלחה רב אידי בר אבין לקמיה דאביי כי האי גוונא מאי? שלח ליה אביי מאי תיבעי ליה הא אינון דאמר הלכתא כוותיה דרבה בארעא והלכתא כוותיה דרב יוסף בזוזי דהיכא דאוקמו זוזי לוקמו, והני מילי דא"ל "הדרת אוסתינהו מינאי אבל א"ל הדרתינהו ניהלך מחמת דהוו שייפי וסומקי אכתי איתיה לשעבודא דשטרא דבא בר שרשום נפק עליה קלא דקא אכיל ארעא דיתמי א"ל אביי אימא לי איזי, גופא דעובדא היכי הוה: אמר ליה ארעא במשכונתא הוה נקיטנא מאבוהון דיתמי והוה לי זוזי

עליו הרמיה וגבי (ו) שלוה מוחזק ולא בעל השטר אמרינן יציא בעל השטר ראיה ויטול הכיכא דקיימא ארעא תיקום ולא עליה מספק וכן זוזי הכיכא דקיימי לקום וכן הלכה ואע"ג דפסקינן הלכה כרב יוסף בשדה עגין ומחלה (לקמן דף קיד:) מכלל דבטולי גמרא הלכה כרבה ולא כרב יוסף והכא פסקינן הלכה כרב יוסף לא קשיא דהא בהך פלוגתא נמי פסקינן כרבה: **דפרעתי למלוה עילוך**. כגון ערב קבלן א"נ כגון שאמר המלוה בשעת ההלואה ממי שארלה אפרע: **נפק שטרא**. שטר שהיה לו למלוה עליך והחזירו לי לפי שפרעתי מידו והרי אתה משועבד לי בשטר זה כמו שהיית משועבד לו: **אמר**. לוה לערב וכי לא פרעתיך בתמיה: **לאו פרעת ושקלתינהו מינאי**. ונמי שלא פרעת דמי ולוה לא הודה לו בכך: **כס"ג מאי**. דלא דמי כל כך לשטר מלוה דלעיל דפסקינן כרב יוסף דהתם מודה היה בעל השטר שאמר אחר היה לו ונאבד ולקח את זה להיות בידו לזכות ואותו מזיק הוא ממש דלא נכתב על מלוה (מ) זה הלכך הפסיד דהיכא דקיימי זוזי תיקום אבל הכא לא היה לערב שטר אחר מעולם כי אם זה הלכך אע"ג דפרעינהו כיון דהדר שקלינהו כאילו לא פרעינהו דמי וחייב לפרעו לו דלמא מ"מ מודה הוא שפרעו וקיימא לן "שטר שלוה בו ופרעו אינו אחר שכבר נמחל שעבודו" והאי שטרא חספא בעלמא הוא: **שלח ליה אביי ואפ"ג אם הוא דאמרת דלכתא כוותיה דרב יוסף כוזי** שמעינן מהכא דשטרא זייפא דאיירי בה רבה ורב יוסף לא זייפא ממש דהוה שקר וי"ל דכתב בכה"ג לדברי הכל ואפי' לרבה פסול הוא' אלא הא"ג כגון שטר פרוע שמבטל שעבודו לו כגון שטר אמה שלא נתן ליכתב וכיולא בהן פליגי רבה ורב יוסף ואביי משוה ליה להאי שטרא כשטרא דאיירי ביה רבה ורב יוסף ואמר כיון דמודה הערב (ס) דפרעתי אלא הדר ושקלינהו להנהו זוזי אע"פ שהשטר ביד הערב לא מחייבינן לוה לשלומי כן פי' ר"ח ולי נראה דה"ה לזייפא ממש וקפסיק גמרא ואזיל: **וס"מ**. דאמרינן היכא דקיימי זוזי תיקום ולא מיחייב לוה לפרוע לערב' היכא דטעין ערב כדאמר לעיל דאמר פרעתיהו אבל הדר יפסידנו מנאי דערב גוטיה מדלא שעבודו: **אבל**. לי טעין ערב' אני החזרתי לך לוחם מעות משום דהוו שיפי וסומקי ולא היו יולאין בהוצאה כמו הטף מעבר של חבילו (ב"ק דף צח.): **וסומקי**. החדים נחתן יותר מדאי נמלא שעדיין לא פרעו: **אלכי איסיס לשעבודא דשטרא**. וכאילו טעין "לא פרעתי דמי": (ו) **שרשום נפיק עליה קלא דקאכיל ארעא דיתמי**. כדמפרש לקמיה דבמשכון היתה אלא עד עכשיו שכלו שני משכנתא והלכך נפק עליה קול של עדות אמת דמהשתא אכיל ארעא דיתמי: **משכנתא**. גבאי מאבוהון הוה במשכנתא דסורא דכתבי הכי "במקום שנית אנין תיפוק ארעא דא בלא כסף" ובימי אביהם אכלתיה שני חזקה:

אמר ליה שטרא זייפא הוא. השטר מזויף ונם שני חזקה לא הזקתי: **נחין**. בעל השטר: **לחיש לרבה**. בנחת אלא (ו) שמע המערער: **אין שטרא זייפא הוא**. פי' ר"ת לאו שטרא זייפא ממש אלא כמו שטרא זייפא אלא נכתב על מכירה זו ומאי היהו שטר למכרה, דהוא בעל, מיהו לי לאו דאודי בטענתיה דמודע דשטרא זייפא הוא לאו כל כמיניה שהרי העדים מכירים אמיתת ידיהם ומשום הכי אמר רבה "מה לו לשקר" ולומר שטרא מעליא הוה לי ואירכם לימא האי שטרא לאו זייפא הוא דאי הוא קנה בעי לקיומיה מקיים ליה (ח"ל) אלא לפרושי זייפא שטר מזויף ממש עדיף אתחיתא העדים ופה וטועים העדים כסבורים אמיתת ידיהם היא ומקיימים את השטר והלכך מצי לקיים את השטר ולומר שטרא מעליא הוא אל"ל מצי לקיימו בעדים שקרים שאמתו לו, ורבשון שיקר: **לחיש ליה לרבה**. גרסינן לרבה מלך מקמי דרב יוסף כדאמרינן בשלהי דברכות (דף סא.) והיה רב יוסף חבירו מקשה לו: **אמאי קא סמכת אהאי שטרא**. דהא שני חזקה ליכא ולאי שטרא חספא בעלמא הוא (ו) וכיון דאודי שטרא אודי ולא דמי לשאר' מה לו לשקר' שבגמרא שאני טענתו יכולה להיות אמת אלא שהוא טוען ואותה שהוא היה יכול לטעון ולא טען דאמרי' מינו אבל הכא דמי למה לו לשקר במקום עדים שהרי כל כחו וחזקתו בקרקע זו על ידי האי שטר כל זמן שאמרו שהוא פסול ליכא מו מה לו לשקר: **כב לי מאה זוזי לו**. כפלוגתא דלעיל ובאותם הטעמים: **הלכתא כוותיה דרבה בארעא**. באותו דין לאמון דלעיל מספקא ליה לרב אחדי בר אבין טעם של מי משניהם גרלה יותר הלכך פוסק בראמון כרבה דאמרינן מה לו לשקר ויעמוד על מקומו דכיון דלא אתבריר טעמיהם של רבה ורב יוסף, המוליא מחבירו עליו הראיה

הגהות הב"ח

(ח) נמ' לי כנגי אמר שטרא כב"ל ותיכנ ליה נמתקה: (ב) שם אמאי קא סמכת: (ג) שם ההוא דאמר ליה לחבריה: (ד) שם זייפא הוא מיהו: (ה) שם אמר ליה לאו הדרת: (ו) רשב"ם ד"ה נמיש וכו' שלא ישמע: (ז) ר"ח אמאי וכו' דכיון דאודי: (ח) ר"ח כה"ג מאי וכו' מלוה זו הלכך: (ט) ר"ח שלא וכו' דמודה הערב דאיפרע אלא: (י) ר"ה רבא בר מרשום נמיק: (כ) תוס' ד"ה אמאי וכו' ממון מחזקתו דמה שהוא מוחזק:

נוסא

אמאי קא סמכת אהאי שטרא חספא בעלמא הוא

ר"ח ד"ה אמאי

לו א מ"י פס"ו מהל' טוען ונטען הל' ט סמג עשין נט מוש"ע מ"מ סי' קמו סעיף נט:

לו ב מ"י פי"ד מהל' מלוה הלכה ו סמג שם מוש"ע מ"מ סי' סג סעיף ד:

לח ג ר מ"י שם הלכה ח וסמג שם מוש"ע שם סי' נו סעיף ב:

[ועי' תוספות כ"מ ב. ד"ה וחה]

נוסא

אמר ליה שטרא זייפא הוא

רבינו גרשום

חספא בעלמא הוא דהא איהו מודי דזייפא הוא. הלכ' כוותי' דרב' בארעא דאמרינן מה לי לשקר משום דכיון דמחזיק הוא בארעא תיקום ברשות מאן דמחזיק בה דאוקי סטונא בחזקת מריה ולא מספקינן מיניה עד דמייתי אירך ראיה דלא זבנה ניהליה. והלכ' כוותיה דרב יוסף דאמר האי שטרא חספא בעלמא הוא ואוקמי' זוזי ברשות דמחזיק בהון דאמרינן היכא דקיימי זוזי לוקמי ולא מספקי מיניה. מאי תיבעי ליה להאי רב אידי ב"ראבין והא איהו נופיה אמר הלכתא כותי' כו'. ורבי מילי דאמרי' בזוזי היכי דקיימי לוקמן היכי דאמר האי ערב הדר אוזיפתינהו לך דבכל מקום מודי דפרע ליה לוה אבל אי אמר הדרתינהו לך מחמת דהוו שיפי וסומקי שנתגרדו זה בזה ונתגלו נראשונן אכתי איתא לשעבודא דהאי שטרא ואית ליה לשפטא למגביה הואיל חזה אומר שלא קבלו בפרעון:

נוסא

אי טר' אינו קיים ע"ז יתומים כשטרון של חוב אביהם ל"ל אחרות ל"ל מ"ת תקוסת האמרין אחיהן בקונטרס בלשון ראשון גי' ר"ת דהאי שטרא לא מיחייב לן לשפטא למגביה הואיל חזה אומר שלא קבלו בפרעון

[כתובות פה.]

אמר ליה שטרא זייפא הוא. השטר מזויף ונם שני חזקה לא הזקתי: **נחין**. בעל השטר: **לחיש לרבה**. בנחת אלא (ו) שמע המערער: **אין שטרא זייפא הוא**. פי' ר"ת לאו שטרא זייפא ממש אלא כמו שטרא זייפא אלא נכתב על מכירה זו ומאי היהו שטר למכרה, דהוא בעל, מיהו לי לאו דאודי בטענתיה דמודע דשטרא זייפא הוא לאו כל כמיניה שהרי העדים מכירים אמיתת ידיהם ומשום הכי אמר רבה "מה לו לשקר" ולומר שטרא מעליא הוה לי ואירכם לימא האי שטרא לאו זייפא הוא דאי הוא קנה בעי לקיומיה מקיים ליה (ח"ל) אלא לפרושי זייפא שטר מזויף ממש אלא אתחיתא העדים כסבורים אמיתת ידיהם היא ומקיימים את השטר ולומר שטרא מעליא הוה אל"ל מצי לקיימו בעדים שקרים שאמתו לו, ורבשון שיקר: **לחיש ליה לרבה**. גרסינן לרבה מלך מקמי דרב יוסף כדאמרינן בשלהי דברכות (דף סא.) והיה רב יוסף חבירו מקשה לו: **אמאי קא סמכת אהאי שטרא**. דהא שני חזקה לא הזקתי: **אמר ליה שטרא זייפא הוא**. הוא